

Aleg 198

Sprawozdanie

Komisji bankowej o przedłożeniu Wydziału krajowego w sprawie Banku krajowego za rok 1907 i o wniosku posła Stefczyka w sprawie hipotecznych pożyczek włościańskich.

Wysoki Sejmie!

W ostatniem swem sprawozdaniu o Banku krajowym obejmującym okres wielkiego braku gotówki i drożyzny kredytowej, wyrażała Komisya bankowa obawę, że powody tych stosunków jako wywołane odciągającym pieniądź gwałtownym rozwojem przemysłowym Niemiec oraz wielkimi inwestycjami Ameryki mogą nie być przemijającej natury i mogą bardzo dotkliwie odbić się na stosunkach ekonomicznych naszego kraju i dlatego doradzała Komisya uzbroić Bank krajowy przez wydatne podwyższenie jego kapitału zakładowego, by rosnącym potrzebom kredytowym mógł sprostać, i by regulowanie stosunków kredytowych w kraju nie dostało się przeważnie w ręce obcych w naszym kraju operujących instytucji bankowych.

To też osobnem swem sprawozdaniem przedłożyła Komisya Wysokiemu Sejmowi wnioski w sprawie podwyższenia kapitału zakładowego Banku do wysokości 15,000.000 K, co Sejm w d. 7 października zeszłego roku uchwalił.

Z zadowoleniem też przyjmuje Komisya bankowa do wiadomości, że nie tylko uchwalone na dawniejszych i na ostatniej sesji sejmowej zmiany statutów Banku uzyskały wreszcie zatwierdzenie rządowe, ale i uchwała w sprawie podwyższenia kapitału zakładowego otrzymała sankcyę Najwyższem postanowieniem z d. 4 stycznia b. r. i że sfinansowanie przeznaczonej na to pożyczki krajowej przeprowadzić ma Bank krajowy niebawem.

Pieniężne jednak zwiększanie kapitału zakładowego Banku postępować będzie zgodnie z przewidywaniami Komisji bankowej zwolna, niepodobna bowiem będzie wobec coraz większych trudności lokacyi naszych emisji wprowadzać odrazu obligi nowej pożyczki na targ, co najwyżej będzie można stopniowo zastępować niemi dawniejsze we własnych funduszach rezerwowych lokowane emisye.

Położenie bowiem na targach pieniężnych, aczkolwiek nie tak ciężkie jak przed rokiem, nie przestaje być dotąd kłopotliwem. Wielkie zapotrzebowanie kredytu, ogólny prąd do zadłużania się, wzrost emisji przy coraz większych trudnościach lokacyi tychże i niskich niestosunkowo kursach jest i w tym roku cechą położenia.

Oddziałują tu niemało stosunki światowe i ten uznany fakt, że suma wypuszczonych rocznie emisji przekracza znacznie sumę wzrostu oszczędności.

W naszym kraju jest to przekroczenie stosunkowo większem niż gdzieindziej, bo klęski rolnicze wcale gromadzeniu oszczędności nie sprzyjają a i wzmagająca się u nas, choć niestety zbyt powoli przedsiębiorczość przemysłowa odciąga też część zasobów pieniężnych.

Trudną więc jest obecnie lokacja nowych emisji, trudną była i w przeciągu roku sprawozdawczego, niskimi były i są kursa.

I jeżeli mimo tych stosunków mógł Bank krajowy w roku sprawozdawczym rósłącym potrzebom kredytowym w znacznej części odpowiedzieć, a nadto bilans swój od zapasu swoich własnych efektów, które z końcem roku sprawozdawczego nadmiernie na nim ciążyły w pierwszych miesiącach bieżącego roku w przeważnej części uwolnić, to jest to niewątpliwie niemałą zasługą Zarządu Banku i przezornego kierownictwa.

Wysprzedaż emisji tak własnych jak i innych nie obyła się oczywiście jednak bez strat na kursie, mimo, że na ogół biorąc, mogła i umiała Dyrekcyja Banku lepiej o kurs swych własnych papierów dbać, niż inne emitujące instytucje krajowe, których emisje pozbawione należytej opieki na targu i na kurs emisji Banku krajowego oddziaływać musiały niekorzystnie.

Dochód ze sprzedaży efektów wyniósł też w roku sprawozdawczym o K 221.583-39 mniej niż w roku poprzednim, dlatego też niższym okazał się czysty zysk ze wszystkich operacyj Banku o K 169.969-05, co przy uwzględnieniu pierwszej cyfry można nazwać wynikiem korzystnym.

Komisya bankowa sądzi, że o ile trudności ze sprzedażą emisji dalej w tej samej potrwają mierze, to mimo nominalnego podwyższenia kapitału zakładowego Banku a tem samem zwiększonego wymiaru reeskontu. Bank nie będzie miał przez czas dłuższy jeszcze dostatecznych zasobów pieniężnych, by w ramach dotychczasowej działalności wszystkie zgłaszające się do niego a zasługujące na uwzględnienie potrzeby kredytowe w pełnej mierze zaspokoić. Dlatego oddawanie się zbyt różowym pod tym względem nadziejom i narzucanie Bankowi nowych kredytowych zadań, byłoby w obecnej chwili przedwczesnem.

W uwzględnieniu tego położenia uważa też Komisya bankowa za słuszną tę propozycyę Dyrekcyi, by przy podwyższeniu kapitału zakładowego zastrzedz się przeciw unieruchomieniu całego tego kapitału w pożyczkach hipotecznych gotówkowych, oznaczając granicę sumy łącznej tych pożyczek na połowę kapitału własnego Banku z dołączeniem niefundowanych rezerw.

Z uznaniem przyjmuje Komisya bankowa do wiadomości przeprowadzone w roku sprawozdawczym zmiany regulaminów Banku, oraz nowe przepisy o udzielaniu pożyczek komunalnych. Co do zmian przepisów o pożyczkach gotówkowych, to godząc się na granicę sumy łącznej, nie widzi również Komisya przed dłuższem zastosowaniu przepisów, tych w praktyce powodu do ważniejszych uwag krytycznych.

Nie widząc potrzeby powtarzania cyfr lub uwag sprawozdaniami Wydziału krajowego, Dyrekcyi i Rady nadzorczej Banku objętych, co do których nie ma Komisya powodu akcentować odmiennego zdania i nie chcąc powtarzać swych uwag w poprzednich sprawozdaniach o wszystkich działach czynności Banku wypowiedzianych, ogranicza się Komisya bankowa w tym roku do kilku tylko spostrzeżeń co do sposobu prowadzenia oddziału pożyczek hipotecznych oraz reorganizacyi względnie rozszerzenia sieci zastępstw Banku.

W odpowiedziach na kwestyonaryusz rozesłany w lipcu r. 1907 do wszystkich zastępstw Banku, żałą się te instytucye przedewszystkiem na zbyt powolne tempo biegu spraw w oddziale hipotecznym Banku krajowego.

Ten sposób załatwiania podań o pożyczki hipoteczne, daje się oczywiście najwięcej uczuć włościanom jako tym, którzy na ogół biorąc potrzeby kredytu dość wczesnie przewidzieć nie umieją, w interesie wszystkich interesowanych jednak leży, by bez ujmy dla bezpieczeństwa pożyczek starano się ograniczyć zbytnią formalistykę przy załatwianiu podań.

W związku z tem pozostaje sprawa reorganizacji zastępstw Banku krajowego jako takich i rozszerzenia ich sieci, by potrzebie kredytu hipotecznego dla włościan można było w wydatniejszej niż dotąd mierze odpowiedzieć.

Faktem jest, że nie wszystkie zastępstwa należycie obsługują włościan w ich potrzebach kredytowych i że dzieje się to najczęściej z powodu nieumiejętności.

Pożądanem więc jest wysłać ukwalifikowanych w tym kierunku urzędników Banku na dłuższy pobyt do poszczególnych zastępstw, jako instruktorów.

Korzyść będzie, zdaniem Komisji bankowej, pewna i obustronna, bo i dla urzędników Banku oderwanych od potrzeb życia i pracujących wśród martwych tylko aktów przyda się zetknięcie z kołami interesentów na prowincyi i nabranie zrozumienia potrzeb kredytowych ludności wiejskiej.

W tym celu należy etat urzędników Banku o kilka posad powiększyć.

Odpowiednio pouczeni przez delegowanych ad hoc urzędników Banku kierownicy i urzędnicy zastępstw, mogliby potem posługiwać się przy zasiąganiu informacji i przy ściąganiu rat dłużnych niektórymi spółkami oszczędności i pożyczek na wsi i zarządy tych spółek ze swej strony odpowiednio pouczają.

W ten sposób każde z zastępstw Banku krajowego mogłoby mieć swe organa pomocnicze po wsiach, które wyszkolone należycie mogłyby wchodzić stopniowo w bezpośredni z Bankiem krajowym stosunek i stawać się w dziale włościańskich pożyczek hipotecznych zastępstwami Banku, co Komisya przy stopniowym a ciągłym rozwoju spółek oszczędności i pożyczek nie uważa w przyszłości za wykluczone.

W tym właśnie kierunku rozszerzenia sieci zastępstw dla lepszego obsługiwania kredytu hipotecznego włościańskiego dąży wniosek posła Stefczyka odesłany do Komisji bankowej uchwałą Wysokiego Sejmu z d. 23. b. m.

Komisya bankowa stwierdza, że pod względem liczby pożyczek hipotecznych procent włościańskich pożyczek wykazuje, że w tym dziale o zastoju nie może być mowy.

Ze wszystkich bowiem pożyczek hipotecznych przez Bank krajowy udzielonych 72% przypada na włościan, 23% na miasta a 5% na większą własność.

Uznaje jednak Komisya, że co do stosunku procentowego w łącznej sumie pieniężnej tych pożyczek, sprawa przedstawia się z natury rzeczy inaczej i że w stosunku do rosnących potrzeb kredytowych włościan należy sobie usilnie życzyć wydatniejszego także i tych potrzeb zaspokojenia.

W myśl powyższych uwag o sprawozdaniu Wydziału krajowego w przedmiocie Banku krajowego i w zaufaniu do sprawozdań Komisji rewizyjnej, jak również w załatwieniu wniosku posła Stefczyka Komisya bankowa wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

I. Sejm przyjmuje do wiadomości sprawozdanie Wydziału krajowego o Banku krajowym za r. 1907.

II. Sejm udziela Dyrekcji Banku krajowego absolutoryum z rachunków za czas od 1. stycznia do 31. grudnia r. 1907.

III. Sejm poleca Wydziałowi krajowemu, aby w porozumieniu z Dyrekcją Banku krajowego postarał się jak najrychlej o taką zmianę przepisów i urządzeń Banku krajowego, któraby ułatwiła właścicielom gospodarstw rolnych korzystanie z długoterminowego kredytu hipotecznego, w szczególności przy użyciu też stosownego pośrednictwa spółek oszczędności pożyczek.

Przewodniczący:

Leo.

Sprawozdawca:

Hupka.